

Erciş Balık Bendi Mesire Alanının Rekreatif Potansiyelinin Gülez Yöntemine Göre Belirlenmesi

Taner Aydın¹

Metehan Karadağ²

Birhat Karataş³

Özet

Rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını değerlendirdikleri, fiziksel ve zihinsel olarak yenilendikleri faaliyetleri kapsayan önemli bir faaliyettir. Doğal alanlar, sahip oldukları ekolojik çeşitlilik, görsel çekicilik, temiz hava ve sakin ortam gibi özellikleri sayesinde rekreatif etkinlikler için cazip mekânlardır. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde yer alan bu doğal alanların rekreasyon potansiyelinin bilimsel yöntemlerle değerlendirilmesi hem çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması hem de bölgesel kalkınmanın desteklenmesi açısından önemlidir. Bu çalışmada, Van ili sınırları içerisinde yer alan Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın rekreasyon potansiyeli Gülez Yöntemi çerçevesinde değerlendirilmiştir. Erciş Balık Bendi Mesire Alanı, fiziki yapı, iklimsel özellikler, peyzaj değerleri, erişilebilirlik ve altyapı imkânları gibi çeşitli kriterler doğrultusunda puanlanmış, elde edilen veriler ışığında rekreatif uygunluk düzeyi belirlenmiştir. Değerlendirme sonucunda, Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın rekreatif kullanım açısından yüksek potansiyele sahip olduğu ancak bazı altyapı ve yönlendirme eksikliklerinin de bulunduğu tespit edilmiştir.

1 Doç. Dr. Iğdır Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, taner.aydin@igdir.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8615-0808>

2 Yüksek Lisans Öğrencisi, Iğdır Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, metekar76@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-7222-1834>

3 Lisans Öğrencisi, Iğdır Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, karabirhat@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0000-5574-761X>

1. GİRİŞ

Günümüzde dünya nüfusunun önemli bir bölümü kentlerde yaşamaktadır. Hızlı kentleşme, sanayileşme ve teknolojik gelişmeler insanların yaşam biçimlerinde önemli değişikliklere neden olmuş, bireylerin doğal çevre ile olan etkileşimlerini büyük ölçüde azaltmıştır. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan insanlar yoğun iş temposu, trafik, çevre kirliliği, gürültü ve stres gibi birçok olumsuzlukla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum bireylerin fiziksel ve ruhsal açıdan dinlenme, yenilenme ve doğayla yeniden bağ kurma ihtiyaçlarını artırmaktadır. Bu ihtiyaçların karşılanmasında rekreasyon faaliyetleri önemli bir role sahiptir (Karaküçük, 2008).

Rekreasyon kavramı, bireylerin zorunlu çalışma ve temel ihtiyaçlarını karşılama dışında kalan boş zamanlarında gönüllü olarak gerçekleştirdikleri dinlenme, eğlenme, öğrenme ve kendini geliştirme faaliyetlerini ifade etmektedir. Rekreasyon yalnızca boş zaman değerlendirme etkinliği olmayıp aynı zamanda bireyin fiziksel sağlığını koruyan, psikolojik rahatlama sağlayan ve sosyal ilişkilerini geliştiren önemli bir süreçtir. Bu nedenle rekreasyon faaliyetleri günümüzde yaşam kalitesini artıran temel unsurlardan biri olarak kabul edilmektedir (Karaküçük, 2008).

Doğal alanlar rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirildiği en önemli mekânlar arasında yer almaktadır. Ormanlar, göller, akarsular, kıyılar, yaylalar ve mesire alanları sahip oldukları doğal güzellikler, temiz hava, su kaynakları ve peyzaj özellikleri sayesinde insanların rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayan önemli alanlar oluşturmaktadır. Bununla birlikte doğal alanlara yönelik kullanım baskısının artması, bu alanların korunması ve sürdürülebilir biçimde yönetilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Doğal kaynakların plansız kullanımı çevresel bozulmalara yol açabilmekte, rekreasyon alanlarının sahip olduğu doğal ve estetik değerlerin zamanla azalmasına neden olabilmektedir. Bu nedenle rekreasyon alanlarının mevcut potansiyellerinin bilimsel yöntemlerle belirlenmesi ve planlama çalışmalarının bu veriler doğrultusunda gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006).

Rekreasyon planlamasının temel amaçlarından biri, doğal çevrenin korunması ile insan kullanımının dengeli bir şekilde bir arada yürütülmesini sağlamaktır. Bu amaç doğrultusunda rekreasyon alanlarının sahip oldukları doğal, fiziksel ve sosyal özelliklerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi, alanın güçlü ve zayıf yönlerinin ortaya konulmasına, mevcut altyapı eksikliklerinin tespit edilmesine ve gelecekte yapılacak yatırımların planlanmasına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda

sürdürülebilir turizm ve rekreasyon politikalarının oluşturulması açısından da önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır (Demir ve Çevirgen, 2006).

Türkiye’de doğal alanların rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde yaygın olarak kullanılan yöntemlerden biri Gülez tarafından geliştirilen rekreasyon potansiyeli değerlendirme yöntemidir. Gülez (1990) tarafından geliştirilen bu yöntem, doğal alanların sahip olduğu peyzaj özellikleri, iklim koşulları, ulaşım olanakları, rekreatif kolaylıklar ve olumsuz çevresel etkenleri birlikte değerlendirerek rekreasyonel uygunluk düzeyini ortaya koymaktadır. Yöntemin en önemli özelliği, rekreasyon alanlarının yalnızca doğal özelliklerini değil aynı zamanda kullanıcıların yararlanabileceği altyapı ve ulaşım imkânlarını da dikkate almasıdır. Böylece alanların mevcut durumları sayısal verilerle ifade edilebilmekte ve farklı alanlar arasında karşılaştırma yapılabilmektedir (Gülez, 1990).

Gülez (1990) yönteminde rekreasyon potansiyeli; peyzaj değeri, iklim değeri, ulaşılabilirlik, rekreatif kolaylıklar ve olumsuz etkenler olmak üzere beş temel kriter üzerinden değerlendirilmektedir. Bu kriterlerin birlikte ele alınması, rekreasyon alanlarının doğal güzellikleri ve aynı zamanda kullanım uygunluğu ve ziyaretçi memnuniyeti açısından da değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Bu nedenle yöntem günümüzde rekreasyon planlama çalışmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır.

Van ilinin Erciş ilçesinde yer alan Balık Bendi Mesire Alanı, sahip olduğu doğal peyzaj özellikleri, Deliçay, İnci Kefali göçü ve rekreasyonel kullanım olanakları nedeniyle bölgenin önemli ziyaret alanlarından biridir. Özellikle her yıl gerçekleşen İnci Kefali göçü sırasında yoğun ziyaretçi çeken alan hem doğal kaynak değeri hem de rekreasyonel kullanım açısından dikkat çekmektedir. Ancak alanın mevcut rekreasyon potansiyelinin bilimsel yöntemlerle değerlendirilmesine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle Balık Bendi Mesire Alanı’nın rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi, alanın sürdürülebilir kullanımı ve gelecekte yapılacak planlama çalışmaları açısından önem taşımaktadır.

1.1. Amaç, Yöntem ve Materyal

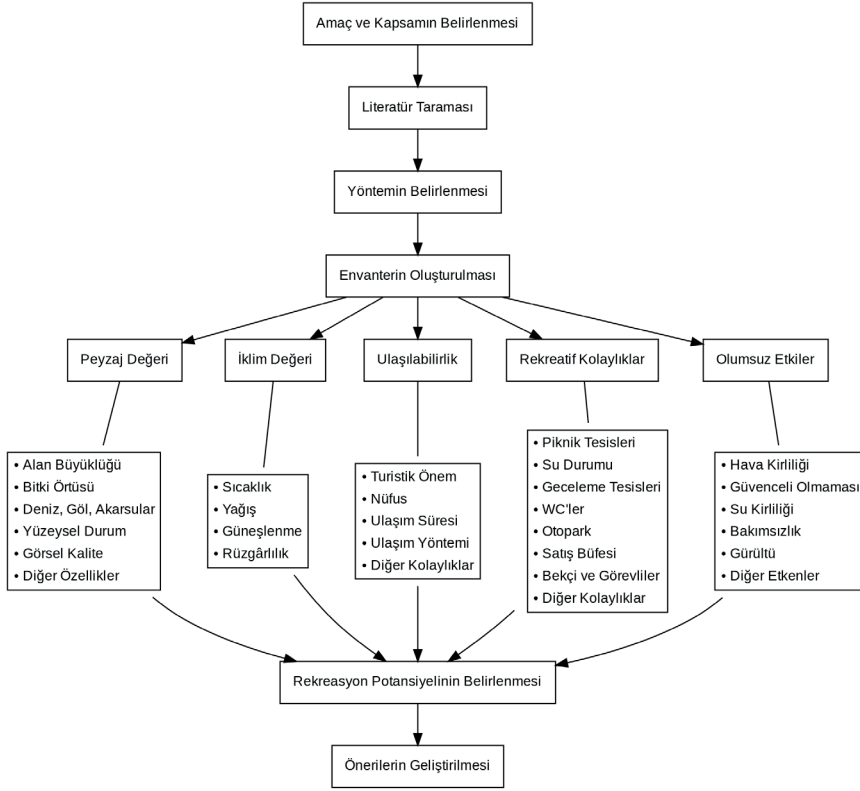
Bu çalışmanın temel amacı, Van ili Erciş ilçesi sınırları içerisinde yer alan Balık Bendi Mesire Alanı’nın rekreasyon potansiyelini belirlemek ve alanın rekreasyonel kullanım açısından uygunluk düzeyini ortaya koymaktır. Bu kapsamda alanın peyzaj özellikleri, iklim koşulları, ulaşım olanakları, rekreatif altyapı imkânları ve kullanımını olumsuz etkileyen faktörler analiz edilmiş; alanın güçlü ve zayıf yönleri belirlenerek daha etkin kullanılabilmesine yönelik öneriler geliştirilmesi hedeflenmiştir. Elde edilen bulguların, Van ili ve çevresindeki

diğer doğal rekreasyon alanlarının planlanması ve yönetilmesine de katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Araştırmada rekreasyon potansiyelinin belirlenmesinde, Türkiye’de doğal alanların rekreasyonel uygunluğunun değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılan Gülez (1990) yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntem, alanın doğal ve beşerî özelliklerini sayısal verilere dönüştürerek objektif bir değerlendirme yapılmasına olanak sağlamaktadır. Yöntem, toplam 100 puan üzerinden değerlendirilen beş temel kriterden oluşmaktadır: Peyzaj Değeri (P, 35 puan) - alanın büyüklüğü, topoğrafyası, bitki örtüsü, su varlığı ve görsel çekiciliği gibi unsurları kapsar ve rekreasyonun temel çekicilik unsuru olması nedeniyle en yüksek ağırlığa sahiptir; İklim Değeri (İ, 25 puan) - ortalama sıcaklık, yağış, güneşlenme süresi ve rüzgâr koşullarını içerir; Ulaşılabilirlik (U, 20 puan) - alanın yerleşim merkezlerine uzaklığı, ulaşım ağına bağlantısı, yol kalitesi ve erişim kolaylığını değerlendirir; Rekreatif Kolaylıklar (RK, 20 puan) - piknik üniteleri, oturma alanları, içme suyu, otopark, tuvalet, yönlendirme tabelaları ve satış birimleri gibi altyapı unsurlarını kapsar; Olumsuz Etkenler (OSE, en fazla -10 puan) – çevre, görüntü ve su kirliliği, gürültü, güvenlik sorunları ve bakım eksiklikleri gibi alanın potansiyelini düşüren unsurları negatif puanlama esasıyla değerlendirir. Her kriter ayrı ayrı puanlanmış, elde edilen sonuçlar bir araya getirilerek Balık Bendi Mesire Alanı’nın toplam rekreasyon potansiyeli hesaplanmış ve böylece alanın rekreasyonel uygunluk düzeyi nicel olarak ortaya konulmuştur.

Çalışmanın yöntem akışı Şekil 1’de şematik olarak gösterilmiştir. Buna göre süreç; amaç ve kapsamın belirlenmesi, literatür taraması ve Gülez (1990) yöntemine göre yöntemin belirlenmesiyle başlamakta, ardından çalışma alanına ilişkin envanter beş ana kriter (P, İ, U, RK, OSE) ve bunların alt göstergeleri temelinde oluşturulmakta, elde edilen verilerin bütünleştirilmesiyle rekreasyon potansiyeli belirlenmekte ve son olarak alanın geliştirilmesine yönelik öneriler ortaya konulmaktadır.

Araştırmanın temel materyalini Erciş Balık Bendi Mesire Alanı oluşturmaktadır. Çalışmada kullanılan veriler; saha gözlemleri, arazi incelemeleri, fotoğraf çekimleri ve ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edilen verilerin yanı sıra rekreasyon, turizm, peyzaj planlama ve rekreasyon potansiyeli değerlendirmesi konularındaki kitap, makale, tez ve diğer bilimsel çalışmalardan oluşmaktadır. Arazi çalışmaları sırasında alanın doğal çevre özellikleri, peyzaj değerleri, ulaşım imkânları, mevcut rekreatif altyapısı ile kullanımını etkileyen olumlu ve olumsuz faktörler yerinde incelenmiş; elde edilen veriler Gülez (1990) kriterleri doğrultusunda puanlandırılarak alanın rekreasyon potansiyeli hesaplanmıştır.

Şekil 1. Yöntem Akış Şeması

1.2. Çalışma Sahasının Yeri ve Sınırları

Çalışma sahasını oluşturan, Erciş Balık Bendi Mesire Alanı, Doğu Anadolu Bölgesi'nde Van ilinin Erciş ilçesi sınırları içerisinde yer alır (Harita 1). Söz konusu alan, Van Gölü'nün kuzey kıyısında Deliçay'ın Van Gölüne döküldüğü alanda bulunmaktadır. Bu alan doğal peyzaj unsurları ve insan eliyle düzenlenmiş rekreasyonel donatılar açısından zengin bir yapıya sahiptir. Alanın, Erciş ilçe merkezine uzaklığı 10 kilometre olup buraya ulaşım karayolu bağlantısı ile sağlanır. Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın kuzeyi, Van-Erciş Karayolu ile sınırlandırılmıştır. Alanın batısında Erciş Şeker Fabrikası, güneyinde ve doğusunda ise tarım alanları ile göl yer alır. Saha, çeşitli doğal su kaynakları (akarsu ve göl) ve yeşil alanlarla çevrili olduğundan rekreasyonel faaliyetler için elverişli bir ortam arz eder. Çalışma alanının sınırları, mevcut idari ve fiziksel kullanım sınırları esas alınarak belirlenmiştir. Bu kapsamda alan, Erciş Belediyesi ve ilgili yerel yönetim birimlerinin düzenli olarak bakım ve işletmesini yürüttüğü mesire yeri sınırlarını kapsar. Yaklaşık olarak 10 hektarlık

A tipi mesire alanları, ziyaretçi potansiyelinin yüksek olduğu bölgelerde planlanmaktadır. Bu alanlar günübirlik ve aynı zamanda geceleme imkânı da sunarak daha uzun süreli rekreasyonel faaliyetlere olanak tanımaktadır. Bu kapsamda, çadır, karavan, motor-karavan kamp alanları, kır evi, kır lokantası, kır kahvesi gibi az katlı ve doğa ile bütünleşik yapılar yer alabilmektedir. Ayrıca, yöresel ürünlerin sergilendiği satış üniteleri, piknik alanları, çardaklar ve diğer rekreasyonel tesisler bu alanlarda bulunur. A tipi mesire alanları hem doğal kaynakları hem de sosyal donatıları bakımından zengin olup, daha profesyonel yönetim ve bakım gerektiren alanlardır.

B tipi mesire alanları, genellikle yerleşim merkezlerine yakın, erişilebilirliği kolay ve günübirlik kullanım amacıyla tasarlanmış alanlardır. Bu alanlarda, geceleme imkânı bulunmamakta ancak kullanıcıların kısa süreli doğa temelli rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çeşitli tesisler bulunmaktadır. Kır lokantası, kır kahvesi, yöresel ürün satış ve sergi yerleri, piknik üniteleri ve çardaklar gibi yapılar, bu tip alanların temel bileşenleri arasındadır. Ziyaretçi yoğunluğu yüksek olan bu alanlar, özellikle hafta sonlarında ve tatil günlerinde büyük ilgi görmekte ve kent yaşamının stresinden uzaklaşmak isteyen bireylere doğal ortamda dinlenme olanağı sunmaktadır.

C tipi mesire alanları, genellikle kaynak potansiyeli ile ziyaretçi yoğunluğu daha düşük veya orta seviyede olan bölgelerde yer almaktadır. Bu alanlar, küçük ölçekli günübirlik rekreasyonel kullanımlar için uygundur. Alanda genellikle piknik masaları, çardaklar, yöresel ürün satış birimleri ve sınırlı sayıda rekreasyonel yapı yer almaktadır. C tipi mesire alanları, doğaya en az müdahale edilen ve genellikle daha az yapılaşma içeren, sade ve doğal alanlardır. Bu tür alanlar, daha çok kırsal bölgelerde yer almakta ve düşük maliyetli, sürdürülebilir rekreasyon çözümleri sunmaktadır.

Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nda gözlemlenen kır lokantası/çay bahçesi (satış büfesi), düzenli görevli/bekçi varlığı, kurumsal bir giriş ücretlendirme sistemi ve bireysel çadırlı kamp imkânı gibi unsurlar dikkate alındığında, alanın yukarıda tanımlanan B tipi mesire alanı özelliklerine daha yakın bir yapı sergilediği, hatta geceleme/kamp olanağı bakımından kısmen A tipi unsurlar da barındırdığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle Erciş Balık Bendi Mesire Alanı, mevcut altyapısı itibarıyla B tipi mesire alanı grubuna girmektedir.

Mesire alanı tipinin planlanması ve yönetimi, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçları ile ülkenin çevresel sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda şekillenmektedir. Alanların potansiyel kullanım düzeylerinin tespiti, rekreasyonel faaliyetlerin niteliği ve niceliği kadar, çevresel etkiler ve doğal kaynakların korunması açısından da önem arz etmektedir. Bu nedenle, mesire alanlarının planlamasında çeşitli bilimsel yöntemler ve analiz teknikleri

kullanılmakta olup, ülkemizde bu bağlamda sıklıkla başvurulan yöntemlerden biri Gülez Yöntemi'dir. Söz konusu yöntem, orman içi rekreasyon alanlarının potansiyelini belirlemede doğa temelli kriterleri ön plana çıkarması bakımından literatürde öne çıkan bir yaklaşımdır.

2.1. Erciş Balık Bendi Mesire Alanı

Erciş ilçe merkezine yaklaşık 12 km mesafede bulunan Balık Bendi Mesire Alanı, özel araçlarla ya da dolmuşlarla ulaşılabilir durumdadır. Alana ulaşımı kolaylaştıran asfalt yol bulunmaktadır. Erciş'in Van'a olan uzaklığı yaklaşık 100 km'dir. Bu bağlamda, Van il merkezinden gelen ziyaretçiler için de ulaşılabilir bir destinasyondur (Fotoğraf 1).

Bölge, Van Gölü'nün serinletici etkisi, Deliçay'ın kıyısındaki doğal bent oluşumları ve çevresindeki yeşil alanlarla zengin bir peyzaj değerine sahiptir. Yaz aylarında serin havası ve akarsuyla buluşan göl manzarası, kullanıcılar açısından cazip hale gelmektedir. Alanın doğal eğimi ve arazinin şekli rekreatif kullanımlar için uygundur. Erciş, karasal iklimin etkisinde olmakla birlikte göl etkisi sayesinde yazları daha ılıman, kışları ise daha sert geçmektedir. Yaz aylarında sıcaklık 20-30 °C arasında değişmekte, nem oranı düşüktür. Bu iklim koşulları mesire faaliyetleri açısından elverişlidir. Balık Bendinde oluşturulmuş piknik alanları, göl kenarına yerleştirilmiş masalar, yürüyüş yolları ve bazı küçük işletmeler (çay bahçesi vb.) yer almaktadır. Ancak altyapı unsurlarının düzensiz olduğu, tuvalet, çöp kovası, yönlendirme tabelası gibi temel ihtiyaçlara yönelik eksikliklerin bulunduğu da gözlemlenmiştir. Alanın genel peyzaj yapısı ve rekreatif düzenlemeleri, Fotoğraf 1'deki havadan görünümde açıkça izlenebilmektedir.

Fotoğraf 1. Erciş balık bendi mesire alanının havadan görünümü

Kaynak: <https://www.trthaber.com/foto-galeri/ercis-balik-bendi-kazlara-kaldi/25205/sayfa-1.html> Erişim Tarihi: 01.06.2026

2025 yılı itibariyle yürürlükte olan giriş ücretlendirme sistemi, ziyaretçilerin mesire alanına hangi ulaşım aracıyla geldiklerine göre farklı kategorilerde belirlenmiştir. Buna göre, yalnızca yaya olarak giriş yapan bireysel ziyaretçilerden kişi başına 20 Türk Lirası ücret alınmaktadır. Bu ücret, alana girişin en ekonomik şekli olup özellikle çevre mahallelerden gelen vatandaşlar tarafından tercih edilmektedir. Özel araçlarıyla gelen ziyaretçiler için ise otomobil başına 100 Türk Lirası giriş ücreti uygulanmakta, bu da özellikle ailelerin ya da küçük grupların ulaşım tercihlerinde etkili olmaktadır. Daha büyük taşıma kapasitesine sahip servis araçları, minibüsler veya transit tipi taşıtlar için ise bu tutar araç başına 300 Türk Lirası olarak belirlenmiştir. Bu kategori genellikle kalabalık gruplar, okul gezileri, turistik turlar veya kurum organizasyonları gibi daha fazla kişi taşıyan girişlerde geçerlidir. Söz konusu ücretlendirme sistemi ekonomik bir gelir elde etmenin yanında alanın taşıma kapasitesini kontrol altında tutmak, aşırı yoğunluklardan kaynaklanabilecek çevresel ve sosyal olumsuzlukların önüne geçmek amacıyla da stratejik bir araç olarak kullanılmaktadır. Ayrıca elde edilen gelirler, mesire alanının temizlik, güvenlik, peyzaj düzenlemeleri, altyapı bakımları ve genel işletme giderleri gibi hizmet kalitesini doğrudan etkileyen unsurlar için kullanılmaktadır.

2.2. Balık Bendi ve İnci Kefali Göçü

Van Gölü'ne özgü endemik bir tür olan inci kefali (*Alburnus tarichi*), Türkiye'nin biyolojik çeşitliliği açısından büyük öneme sahip balık türlerinden biridir. Van Gölü'nün yüksek tuzluluk ve alkalinite düzeyine uyum sağlayabilen bu tür, göldeki ekstrem çevresel koşullarda hayatta kalabilen tek balık türüdür. Ancak üreme dönemi geldiğinde bu koşullar yavru gelişimi için elverişli olmadığından inci kefali her yıl Nisan ortasından Temmuz ortasına kadar Van Gölü'ne dökülen tatlı su akarsularına göç eder (Fotoğraf 2).

Fotoğraf 2. İnci kefali göçü

Kaynak: <https://www.haberler.com/guncel/inci-kefali-gocu-ve-av-yasagi-basladi-5909631-haberi/> Erişim Tarihi: 01.06.2026

Bu dönemde Erciş ilçesinde bulunan Deliçay, inci kefalinin göç ettiği en önemli noktalardan biridir. Akıntıya karşı yüzerek engelleri aşan balıklar, tatlı su akıntılarına ulaşıp yumurtalarını bırakmak için zorlu bir yolculuk yaparlar. Göç sürecinde balıklar, göl ile akarsuların birleştiği bölgelerde kısa süre bekleyerek tuzlu sudan tatlı suya geçişe fizyolojik uyum sağlarlar. Bu göç olayı ekolojik ve aynı zamanda sosyo-kültürel bir öneme de sahiptir. Her yıl düzenlenen İnci Kefali Göçü Festivali hem doğa gözlemciliği hem de ekoturizm açısından bölgeye katkı sunar (Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022).

3. BULGULAR

Mesire Alanı'nın rekreasyon potansiyeli, Gülez (1990) tarafından geliştirilen değerlendirme formu esas alınarak Tablo 1'deki kriterlere göre puanlandırılmıştır.

3.1. Peyzaj Değeri (P)

Erciş Balık Bendi'nin peyzaj değeri, 35 puan üzerinden 26 puan ile yaklaşık %74'lük bir orana karşılık gelmektedir; bu da peyzaj boyutunun alanın en güçlü yönlerinden biri olduğunu göstermektedir. Alan büyüklüğü ögesinden tam puan (4/4) alınması, alanın 10 hektarın üzerinde geniş bir kullanım alanı sunduğunu, dolayısıyla yoğun ziyaretçi kullanımına ve farklı rekreasyonel faaliyetlerin bir arada yürütülmesine elverişli olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 1).

Bitki örtüsü açısından alınan 6/8 puan, alanda ağaç, çalı ve çayır türlerinin bir arada bulunduğunu ve bu çeşitliliğin görsel zenginlik ile gölgelik alan sağlama açısından önemli bir avantaj oluşturduğunu göstermektedir.

Kıyı alanları, bireylerin boş zamanlarını değerlendirmelerine olanak tanıyan ve rekreasyonel gereksinimlerini karşılayan önemli mekânlar arasında yer almaktadır (Akdeniz vd., 2020).

Tablo 1. Erciş Balık Bendi Mesire Alanı Gülez Yöntemi Değerlendirme Tablosu

Formüldeki Ögeler	Ögenin Özellikleri	Maksi. Puan	Açıklama	Puan	Değerlendirme Puanı
Peyzaj Değeri (P)	Alanın Büyüklüğü	4	10 ha.' dan büyük 5- 10 ha 1- 5 ha 0.5- 1 ha	4 3 2 1	4
	Bitki Örtüsü	8	Ağaçlık, çalılık, çayırılık Yalnız ağaçlık ve çayırılık Çalılık, çayırılık, seyrek ağaç Çayırılık, seyrek ağaçlık Yalnız çalılık ve çayırılık Çalılık, seyrek ağaçlık Çayırılık, seyrek çalılık Yalnız çayırılık	7- 8 6- 7 5- 6 4- 5 3- 4 3-4 2- 3 1- 3	6
	Deniz, Göl, Akarsular	8	Deniz kıyısı Göl kıyısı Akarsu kıyısı Dereler	7- 8 6- 7 4- 5 1- 4	6

	Yüzeysel Durum	5	Düz alan Hafif dalgalı Az meyilli yer yer düzlük Az engebeli Orta engebeli	5 4 3 2 1	4
	Görsel Kalite	4	Panoramik görünüm Güzel görüş ve vistalar Alanın genel görsel estetik değeri	3- 4 2- 3 1- 3	3
	Diğer Özellikler	6	Örneğin doğal anıt, çağlayan, mağara, tarihsel ve kültürel değerler, yaban hayvanları, kuşlar vb.	1- 6	3
İklim Değeri (İ)	Sıcaklık	10	Yaz Ayları (Haz. Tem. Ağu.) Ortalaması □ 16-17, 18-19, 20-21, 22-23, 24-25, 34-33, 32-31, 30-29, 28-27, 26-25 P. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10		5
	Yağış	8	Yaz Ayları (Haz. Tem. Ağu.) Toplamı mm 50, 100, 150, 200, 250, 300, 350, 400 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1		8
	Güneşlenme	5	Yaz Ayları Bulutluluk Ortalaması 0-2, 2-4, 4-6, 6-8, 8-9 Puan: 5,4,3,2,1		4
	Rüzgârlılık	2	Yaz Ayları Ortalama Rüzgâr Hızı 0 – 1 M / Sec 1 – 3 M / Sec	2 1	1
Ulaşılabilirlik	Bulunduğu Bölgenin Turistik Önemi	4	Akdeniz, Ege, Marmara Kıyı Bandı Karadeniz Kıyı Bandı Önemli Karayolları Güzergahları Turizmde Öncelikli Yörelere	3-4 2-3 1-3	2
	Bulunduğu Bölgede En Az 100.000 Nüfuslu Kent Olması	5	20 km'ye Kadar Uzaklık 50 km'ye Kadar Uzaklık 100 km'ye Kadar Uzaklık 200 km'ye Kadar Uzaklık	4-5 3-4 2-3 1-2	5
	Ulaşılan Zaman Süresi (Yakındaki En Az 5.000 Nüfuslu Kentten)	4	Yürüyerek 1 Saate Kadar ya da Taşıtla 0 – 1 / 2 Saat 1 / 2 – 1 1 – 2 2- 3	4 3 2 1	3
	Ulaşım (Taksi ve Özel Oto Dışında)	4	Yürüyerek gidebilme ya da her an taşıt bulabilme Belirli Saatlerde Taşıt Bulabilme	3-4 1-3	1
	Ulaşımında Diğer Kolaylıkları	3	Örneğin Teleferik Olması Denizden Ulaşabilme vb.	1- 3	1

Rekreatif Kolaylık	Piknik Tesisleri	4	Sabit Piknik Masa, Ocak vb. (Niteliklerine Göre)	1- 4	3
	Su Durumu	3	İçme ve Kullanma Su Olanakları (Niteliklerine Göre)	1- 3	2
	Geceleme Tesisleri	2	Sabit Geceleme Tesisleri Çadırılı ya da Çadırsız Kamp Kurabilme Olanakları	2 1- 2	1
	WC	2	Niteliklerine Göre	1- 2	2
	Otopark	2	Niteliklerine Göre	1- 2	2
	Kır Gazinosu Satış Büfesi	2	Niteliklerine Göre	1- 2	2
	Bekçi ve Görevliler	2	Sürekli Bekçi, Görevli Hafta Sonlarında	2 1	2
	Diğer Kolaylıklar	3	Örneğin Plaj, Duş ve Kabin Tesisleri Kiralık Sandal Olanakları Top Vb. Oyun ve Spor Alanları	1- 3	1
Olumsuz Etkiler (Ose)	Hava Kirliliği	-3	Kirlilik Derecesine Göre	-1- (-3)	-1
	Güvenli Olmaması	-2	Güvence Durumuna Göre	-1- (-2)	0
	Su Kirliliği	-1	Deniz, Göl ve Akarsular İçin		0
	Bakımsızlık	-1	Yeterli Bakım Yapılmaması		-1
	Gürültü	-1	Trafik, Kalabalık, Vb. Gürültüler		-1
	Diğer Olumsuz Etkiler	-2	Taş Ocakları İnşaat Vb.	-1- (-2)	-1

Özellikle kent merkezlerinde ve kentsel yerleşimlerin yakın çevresinde bulunan kıyılar, farklı yaş gruplarına hitap eden çok sayıda rekreasyon etkinliğinin gerçekleştirilmesine imkân sağlayarak yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktadır. Su, bitki örtüsü ve insan etkileşiminin yoğun biçimde gözlemlendiği bu alanlar, kent sakinleri tarafından sıklıkla tercih edilen sosyal ve kamusal kullanım alanlarıdır (Bekçi vd., 2019; Kahvecioğlu ve Sağlık, 2023). Kıyılar; yürüyüş, koşu, bisiklet kullanımı ve çeşitli su sporları gibi fiziksel aktiviteler için uygun ortamlar sunmasının yanı sıra, bireylerin yoğun kent yaşamının yarattığı stres ve monotonluktan uzaklaşarak doğayla etkileşim kurmalarına da olanak sağlamaktadır (Işık ve Demirel, 2016; Ayhan, 2019). Ayrıca sahip oldukları doğal peyzaj unsurları ve kültürel değerler sayesinde kıyı alanları, rekreasyonel kullanım açısından önemli bir çekim merkezi oluşturmakta ve çok yönlü kullanım potansiyeli sergilemektedir (Kahveci vd., 2021; Özgeriş ve Karahan, 2021). Van Gölü kıyısında yer alan Erciş Balık Bendi'nde göl ve akarsu kıyısında bulunma özelliği sahanın peyzaj değerine önemli bir katkı sağlamıştır. Su ögesinden alınan 6/8 puan, Su yüzeyinin varlığı hem görsel açıdan hem de olta balıkçılığı, kıyı yürüyüşü gibi suya dayalı rekreasyon faaliyetleri açısından alanın çekiciliğini artırmaktadır. Yüzey şekli açısından

alınan 4/5 puan, arazinin düze yakın ve hafif dalgalı bir topografyaya sahip olduğunu, bunun da piknik alanları, yürüyüş parkurları gibi düzenlemeler için ek bir maliyet veya zorluk yaratmadan kolay erişim ve kullanım imkânı sunduğunu göstermektedir. Görsel kalite ögesinden alınan 3/4 puan, alanın güzel görüş açıları ve vistalara (güneşin doğuşu, batışı, dalgalar vb.) sahip olduğunu, ancak panoramik bir manzara bütünlüğü açısından en üst düzeye tam ulaşamadığını ortaya koymaktadır. Diğer özellikler başlığından alınan 3/6 puan ise, bu alt kalemin diğerlerine göre görece zayıf kaldığını göstermektedir. Bu öge doğal anıt, çağlayan, mağara, tarihsel-kültürel değerler, yaban hayvanları ve kuşlar gibi “ekstra” çekicilikleri kapsadığından, alanda kuş gözlemi ve bazı doğal değerler bulunmakla birlikte, bunların çeşitliliğinin ve özgünlüğünün sınırlı olduğu, alanı diğer benzer rekreasyon alanlarından ayırt edecek belirgin bir “öne çıkan” doğal/kültürel ögenin bulunmadığı söylenebilir. Bu durum, alanın peyzaj potansiyelini tamamen üst sınıra taşıyamayan tek eksik nokta olarak değerlendirilebilir.

3.2. İklim Değeri (İ)

Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın iklim değeri, yapılan detaylı meteorolojik veri analizine göre 25 puan üzerinden 5 (sıcaklık) + 8 (yağış) + 4 (güneşlenme) + 1 (rüzgârlılık) = 18 puan olarak hesaplanmakta bu da yaklaşık olarak %72'lik bir orana karşılık gelmektedir. Bu oran iklim boyutunun alanın güçlü yönlerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Sıcaklık açısından, alanın yaz ortalama sıcaklığının (Haziran-Temmuz-Ağustos ortalaması) 20,3°C olması, Gülez'in değerlendirme formülünde 18-19°C ile 20-21°C bantları arasında yer almakta ve buna karşılık gelen 5 puanı almaktadır. Tablo 2'deki verilere bakıldığında, Erciş'te kış aylarının (Ocak, Şubat, Aralık) sıcaklıkların eksi değerlere düştüğü belirgin bir karasal iklim etkisi görülmekle birlikte, yaz aylarındaki (Temmuz 21,9°C, Ağustos 21,5°C) sıcaklıkların açık alan rekreasyonu için oldukça uygun ve serinletici düzeyde kaldığı söylenebilir. Bu durum, sahanın özellikle yaz mevsiminde aşırı sıcaktan kaynaklanan konfor sorunu yaşamadan kullanılabileceğini göstermektedir.

Tablo 2. Erciş'te Aylara Göre Sıcaklık Ortalamaları (1965-2024)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Aylık Ortalama Sıcaklık	-5.2	-4.3	0.8	7.3	12.4	17.6	21.9	21.5	16.3	9.8	3.4	-2.1	8.3

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2025)

Yağış açısından en yüksek puanlardan biri olan 8/8 alınmıştır. Tablo 3'teki verilere göre yaz aylarına düşen toplam yağış (Haziran 23,8 mm + Temmuz 8,5 mm + Ağustos 7,9 mm =) 40,2 mm olup, bu değer Gülez ölçeğindeki 50 mm eşliğine yakın ve düşük yağış aralığına girmektedir.

Tablo 3. Erciş'te Aylara Göre Toplam Yağış Miktarı (1965-2024)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Yağış (mm)	35.3	38.4	49.8	67.8	57.5	23.8	8.5	7.9	19.0	52.5	51.0	41.4	452.9

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2025)

Yaz mevsiminde yağışın az olması, açık hava rekreasyon faaliyetlerinin (piknik, kamp, su sporları vb.) kesintiye uğrama riskini en aza indirmekte ve alanın yaz boyunca yüksek kullanım sürekliliğine sahip olmasını sağlamaktadır.

Güneşlenme açısından alınan 4/5 puan, Tablo 4'teki yaz aylarına ait bulutluluk ortalamalarının (Haziran 3,3, Temmuz 1,8, Ağustos 1,2; yaz ortalaması 2,1) düşük düzeyde kalmasıyla doğrudan ilişkilidir. Düşük bulutluluk, güneşli gün sayısının fazla olduğu anlamına gelmekte olup bu durum, alanın güneşlenme ve açık hava etkinlikleri açısından elverişli bir iklim sunduğunu desteklemektedir.

Tablo 4. Erciş'te Aylara Göre Bulutluluk Miktarı (1965-2024)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Bulutluluk	4.1	4.1	4,0	4,2	3.3	1.8	1.2	1.0	1.3	2.9	3.5	4.1	3.0

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2025)

Rüzgârlılık açısından alınan 1/2 puan ise, Tablo 5'teki yaz mevsimi ortalama rüzgâr hızının (yaklaşık 1,4 m/s) Gülez ölçeğindeki 1-3 m/s aralığına denk gelmesinden kaynaklanmaktadır. Bu hız aralığı, rüzgârın rekreasyonel kullanımı tamamen engellemeyecek ancak hafif bir olumsuz etki oluşturacak düzeyde olduğunu göstermekte özellikle açık alanlarda serinletici etki yaratabileceği gibi, bazı etkinlikler (çadır kurma, mangal vb.) için hafif bir zorluk da oluşturabilmektedir.

Tablo 5. Erciş'te Ortalama Aylık Rüzgâr Hızları m/sn (1965-2024)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Yıllık
Ortalama Aylık Rüzgâr Hızı m/ sec	1.5	1.5	1.7	1.8	1.7	1.5	1.5	1.3	1.2	1.2	1.3	1.5	1.5

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü (2025)

3.3. Ulaşılabilirlik (U)

Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın ulaşılabilirlik boyutu, 20 puan üzerinden 12 puan olarak hesaplanmakta olup bu da %60'lık bir orana karşılık gelmektedir. Bu sonuç, alanın ulaşım açısından orta düzeyde bir potansiyele sahip olduğunu, ancak bazı alt kriterlerde belirgin eksiklikler bulunduğunu göstermektedir. Bulunduğu bölgenin turistik önemi açısından 4 puan üzerinden 2 puan alınması, alanın Doğu Anadolu Bölgesi'nde, yani kıyı turizminin (Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz kıyı bantları) ya da turizmde öncelikli yörelerin dışında bir konumda yer almasından kaynaklanmaktadır. Bu durum, sahanın ulusal ölçekte tanınırlık ve çekim gücü bakımından sınırlı bir potansiyele sahip olduğunu, daha çok yerel/bölgesel ölçekte rekreasyon talebine hitap ettiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık, bulunduğu bölgede en az 100.000 nüfuslu bir kentin varlığı kriterinden tam puan (5/5) alınması oldukça olumlu bir sonuçtur. Alana yaklaşık 12 km mesafedeki Erciş ilçesinin nüfusunun 100.000'e yaklaşması ve yaklaşık 100 km uzaklıktaki Van il merkezinin 500.000'i aşan nüfusuyla bölgenin önemli bir çekim merkezi olması, Balık Bendi'nin geniş bir potansiyel ziyaretçi kitlesine yakın konumlandığını göstermektedir. Bu durum, alanın özellikle hafta sonu ve gününbirlik ziyaretler açısından yüksek bir talep potansiyeline sahip olduğuna işaret etmektedir. Ulaşım süresi açısından 4 puan üzerinden 3 puan alınarak tam puana yakın bir değer elde edilmiştir. Alana Erciş ilçe merkezinden ve çevre kırsal yerleşimlerden kara yoluyla yaklaşık 30 dakika içinde ulaşılabilmesi, sahayı gününbirlik kullanım için oldukça erişilebilir kılmaktadır. Bu kısa mesafe, özellikle yerel halkın sık ve düzenli ziyaretlerini teşvik eden önemli bir avantajdır. Buna karşın, ulaşım imkânları (taksi ve özel araç dışındaki toplu taşıma) kriterinden 4 puan üzerinden yalnızca 1 puan alınması, alana erişimin büyük ölçüde özel araca bağlı olduğunu göstermektedir. Yaz sezonunda belirli saatlerde çalışan minibüs seferlerinin bulunması kısmi bir olanak sunsa da bu hizmetin tüm mevsimlerde düzenli olmaması, özel aracı olmayan ziyaretçiler (öğrenciler, yaşlılar vb.) için erişimi zorlaştırmakta ve alanın potansiyel kullanıcı tabanını sınırlamaktadır. Son olarak, ulaşımında diğer kolaylıklar (teleferik, deniz yoluyla ulaşım vb.) kriterinden 3 puan üzerinden 1 puan alınması, alanın sınırlı düzeyde de olsa tamamlayıcı bir ulaşım/erişim olanağına (yaz sezonu minibüs seferleri) sahip olduğunu, ancak bu açıdan ek çekiciliğinin oldukça kısıtlı kaldığını göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Erciş Balık Bendi'nin ulaşılabilirlik potansiyeli, yakın çevresindeki nüfus yoğunluğu (Erciş ve Van) ve kısa ulaşım mesafesi sayesinde güçlü bir temele sahiptir. Ancak bu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilebilmesi, alanın ulusal turizm rotaları içinde yer almaması ve düzenli toplu taşıma seçeneklerinin bulunmaması nedeniyle sınırlanmaktadır. Bu durum, alanın mevcut haliyle daha çok yerel ve bölgesel

ölçekte bir rekreasyon merkezi olarak işlev gördüğünü, ulusal/uluslararası ölçekte bir çekim merkezi olabilmesi için toplu ulaşım altyapısının geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

3.4. Rekreatif Kolaylıklar (R)

Rekreasyon potansiyelinin saptanmasında, o yerde mevcut tüm rekreatif kolaylıklar (piknik yapma olanakları, içme ve kullanma suyunun varlığı, geceyi geçirmek isteyen ziyaretçiler için otel ya da kamp imkanının bulunup bulunmaması, tuvalet, otopark, lokanta, satış büfesi veya market, bekçi veya güvenlik görevlisinin olup olmaması vb) rekreasyon potansiyelini olumlu ya da olumsuz yönde etkiler. Belirtilen rekreatif olanaklara sahip tesisler daha fazla ve düzenli ziyaretçi alır (Aydın ve Ağırkaya, 2023). Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın rekreatif kolaylık boyutu, 20 puan üzerinden 15 puan ile (%75) değerlendirme kriterleri arasında en yüksek orana sahip boyut konumundadır. Bu sonuç, alanın peyzaj ve iklim potansiyelinin yanı sıra, fiziksel altyapı açısından da ziyaretçi kullanımına büyük ölçüde hazır olduğunu göstermektedir. Piknik tesisleri kriterinden 4 puan üzerinden 3 puan alınması, alanda piknik masaları, oturma alanları ve mangal ocaklarının yeterli sayı ve nitelikte bulunduğunu, dolayısıyla aile ve grup halinde günübirlik kullanımın büyük ölçüde rahatlıkla gerçekleştirilebildiğini, ancak bu unsurların sayı ve nitelik açısından geliştirilmeye de açık olduğunu ortaya koymaktadır (Fotoğraf 3).

Fotoğraf 3. Erciş Balık Bendi Mesire Alanından Bir Görünüm

Kaynak: https://www.tripadvisor.com.tr/Attraction_Review-g1075084-d13190673-Reviews-Ercis_Balik_Bendi-

Su durumu kriterinden 3 puan üzerinden 2 puan alınması, alana belirli noktalara yerleştirilmiş çeşmeler aracılığıyla içme ve kullanma suyu temin edilebildiğini, ancak bu olanakların kapsam ve nitelik açısından geliştirilmeye açık olduğunu göstermekte, bu durum hem hijyen hem de konfor açısından ziyaretçiler için temel bir ihtiyacın büyük ölçüde karşılandığı anlamına gelmektedir. Geceleme tesisleri kriterinden 2 puan üzerinden 1 puan alınması, alanın sabit konaklama (bungalov, misafirhane vb.) tesislerinden yoksun olduğunu, ancak bireysel çadırli kamp imkânı sunan alanların mevcut olduğunu göstermektedir. Bu durum, alanın şu an için günübirlik kullanıma daha uygun olduğunu, geceleme amaçlı ziyaretler açısından ise sınırlı bir kapasiteye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. WC kriterinden tam puan (2/2) alınması, temel hijyen altyapısının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Otopark kriterinden de tam puan (2/2) alınması, mevcut araç park kapasitesinin günübirlik ziyaretçi yoğunluğunu büyük ölçüde karşılayabildiğine işaret etmekle birlikte, özellikle yoğun kullanım dönemlerinde (hafta sonları, bayram tatilleri ve İnci Kefali göç dönemi) bu kapasitenin yeterliliğinin izlenmesi önerilmektedir. Satış büfesi/kır lokantası ve bekçi-görevli kriterlerinden alınan tam puanlar (2/2), alanda küçük ölçekli ticari işletmelerin (çay bahçesi vb.) ve sürekli görevli/bekçi bulunmasının hem ziyaretçi ihtiyaçlarının karşılanması hem de güvenlik ve düzenin sağlanması açısından olumlu bir katkı sunduğunu göstermektedir. Diğer kolaylıklar kriterinden 3 puan üzerinden yalnızca 1 puan alınması ise, alanda çocuk oyun alanları, yürüyüş parkurları ve seyir noktaları gibi tamamlayıcı rekreatif öğelerin sınırlı düzeyde bulunduğunu, bu öğelerin çeşitlilik ve nitelik açısından geliştirilmeye önemli ölçüde açık olduğunu göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın rekreatif kolaylık altyapısı, piknik, su temini, hijyen, otopark ve güvenlik gibi temel ihtiyaçları büyük ölçüde karşılayacak düzeyde gelişmiş durumdadır. Alanın potansiyelini daha üst seviyeye taşıyabilmesi için öncelikli olarak tamamlayıcı rekreatif öğelerin (çocuk oyun alanı, yürüyüş parkuru, seyir noktası vb.) çeşitlendirilmesi ve geceleme/konaklama imkânlarının (özellikle düzenlenmiş kamp alanları) geliştirilmesi önerilebilir. Bu sayede alan, günübirlik kullanımın ötesine geçerek daha uzun süreli ziyaretlere de ev sahipliği yapabilecek bir potansiyele ulaşabilir.

3.5. Olumsuz Etkiler (Ose)

Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın olumsuz etkiler boyutu, -10 puan üzerinden -4 puan (%40) ile sınırlı bir değer almış olup bu durum alanın doğal niteliğinin büyük ölçüde korunduğunu, çevresel baskı unsurlarının ise düşük-orta düzeyde kaldığını göstermektedir. Hava kirliliği kriterinden -3 puan üzerinden -1 puan alınması, alanın çevresinde kirlilik yaratan büyük ölçekli bir

sanayi tesisi veya yoğun trafik kaynağı bulunmamakla birlikte, yakın çevredeki tarımsal faaliyetler, yol trafiği veya mevsimlik yoğun kullanım dönemlerinde oluşabilecek mangal/ateş dumanı gibi düşük düzeyli kaynaklardan kaynaklanan hafif bir hava kalitesi etkisinin söz konusu olduğuna işaret etmektedir. Güvenlik durumu ve su kirliliği kriterlerinden herhangi bir olumsuz puan alınmaması olumlu bir bulgudur. Bu durum, alanın güvenlik açısından ziyaretçiler için risk oluşturmadığını ve göl/dere suyunun kirlilik belirtisi göstermediğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık, bakımsızlık kriterinden -1 puan üzerinden -1 puan ve gürültü kriterinden -1 puan üzerinden -1 puan alınması, alanın bazı kesimlerinde altyapı bakımının düzensiz olabildiğini ve özellikle yoğun kullanım dönemlerinde (hafta sonları, İnci Kefali göç dönemi) trafik ve kalabalıktan kaynaklanan bir gürültü düzeyinin oluşabildiğini göstermektedir. Bu iki bulgu, alanın “huzur” ve “doğallık” arayan ziyaretçi profili açısından dikkat edilmesi gereken noktalar olarak öne çıkmaktadır. Diğer olumsuz etkenler kriterinden -2 puan üzerinden -1 puan alınması ise, alan çevresinde taş ocağı işletmeciliği veya inşaat faaliyeti gibi peyzajı bozucu ve rekreasyon deneyimini olumsuz etkileyebilecek bazı faaliyetlerin sınırlı düzeyde de olsa mevcut olduğuna işaret etmektedir. Bu tür faaliyetler hem görsel kirlilik hem de toz/gürültü yoluyla dolaylı etkiler yaratma potansiyeli taşımaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın olumsuz etkiler puanının (-4/-10, %40) sınırlı kalması, alanın rekreasyon potansiyelini ciddi biçimde tehdit eden büyük bir çevresel sorun barındırmadığını, ancak bakım düzenliliği ve gürültü yönetimi gibi konularda iyileştirmeye açık alanlar bulunduğunu göstermektedir. Hava kirliliği, bakım düzenliliği, gürültü yönetimi ve çevredeki taş ocağı/inşaat gibi faaliyetlerin izlenmesi ve gerekli durumlarda denetim altına alınması, alanın mevcut doğal ve sakin karakterinin uzun vadede korunması açısından önem taşımaktadır.

4. DEĞERLENDİRME

Güleç'in orman içi rekreasyon potansiyelini değerlendirme formu esas alınarak yapılan analizler sonucunda, Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın toplam rekreasyonel potansiyeli %67 olarak hesaplanmıştır. Bu oran, Güleç'in belirlediği rekreasyon potansiyeli derecelendirmesine göre %61-75 aralığına denk gelmekte olup alanın “yüksek rekreasyon potansiyeline sahip” bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Alanın en güçlü yönü %75 ile rekreatif kolaylıklar boyutudur. Piknik alanları, çeşmeler, tuvaletler, otopark ve çay bahçesi gibi unsurlar, mevcut altyapının ziyaretçi kullanımını büyük ölçüde destekleyecek düzeyde işlevsel olduğunu göstermektedir. İkinci güçlü kriter %74,3 ile peyzaj değeridir. Göl manzarası, Deliçay'ın oluşturduğu doğal bent yapısı ve çevresindeki yeşil alanlar alanın doğal görsellik ve peyzaj çeşitliliği

açısından yüksek bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. İklim değeri %72 ile alanın bir diğer güçlü yönünü oluşturmaktadır; yaz aylarındaki düşük yağış (40,2 mm) ve düşük bulutluluk oranı olumlu katkı sağlarken, sıcaklık ve özellikle rüzgârlılık ögesindeki sınırlı puan bu boyutun tam puana ulaşmasını engellemiştir. Ulaşılabilirlik kriteri (%60) en zayıf performans gösterilen boyut olmuştur. Toplu taşımının düzenli hizmet vermemesi, özel aracı olmayan ziyaretçiler için önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır. Olumsuz etkenler boyutunda -10 puan üzerinden -4 puan (%40) alınmış olup, alanın bakım düzenliliği ve gürültü yönetimi bakımından sınırlı düzeyde sorunlar barındırdığı, ancak doğal niteliğini büyük ölçüde koruduğu görülmektedir.

Tablo 6. Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın Rekreatif Öjelerine Ait Puan Tablosu

Değerler	Alabileceği En Yüksek Puan	Aldığı Puan	Maksimum Puana Oranı (%)
Peyzaj Değeri	35	26	74,3
İklim Değeri	25	18	72,0
Ulaşılabilirlik	20	12	60,0
Rekreatif Kolaylıklar	20	15	75,0
Olumsuz Etkenler	-10	-4	40,0
Toplam	100	67	67,0

5. Tartışma

Bu çalışmada Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın rekreatif potansiyeli Gülez (1990) yöntemiyle %67 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç, yöntemin uygulandığı benzer çalışmalarla karşılaştırıldığında değerlendirilmesi gereken bir bağlamda yer almaktadır: Sökmen vd. (2022)'nin Bentler Tabiat Parkı için saptadığı %77, Aktaş vd. (2023)'ün Hazar Gölü Tabiat Parkı için bildirdiği %85, Gündüz (2025)'ün Eğirdir Gölü için tespit ettiği %76 ile Tülek (2021)'in Çankırı Kadınçayırı Tabiat Parkı ve Bayramoğlu ve Yurdakul (2020)'ün Trabzon 100. Yıl Parkı değerlendirmeleriyle kıyaslandığında, Balık Bendi Mesire Alanı'nın görece orta-yüksek bir aralıkta kaldığı anlaşılmaktadır. Mevcut puanın temel sınırlayıcısı, ulaşılabilirlik kriterindeki eksikliklerdir. Peyzaj değeri açısından (%74,3) Balık Bendi, su varlığı (Van Gölü ve Deliçay), bitki örtüsü çeşitliliği ve doğal topografyası sayesinde güçlü bir konuma sahiptir. Aşur (2019)'ün Van Gölü havzası kıyı alanlarında gerçekleştirdiği görsel peyzaj kalitesi araştırması, bölgenin genel olarak yüksek rekreatif ve turistik potansiyele sahip kıyı elemanlarına ev sahipliği yaptığını göstermektedir. Kajosaari ve Pasanen (2021), yeşil alanlardaki gündelik fiziksel aktivitelerin mekânsal dağılımının psikolojik yenilenme üzerindeki katkısını ortaya koymuş bu bulgu, Balık Bendi gibi su ve

yeşil alan bütünleşmesi sunan alanların sağlık odaklı rekreasyon planlamasındaki önemini desteklemektedir. Çakır vd. (2016) ise doğal parklarda uzun süreli rekreasyonel kullanımın peyzaj değişimleri üzerindeki etkisini incelemiş bu çalışma, alanın doğal peyzaj kalitesinin korunmasına yönelik yönetim ilkelerinin belirlenmesinde referans niteliği taşımaktadır. İklim kriteri, alanın en elverişli olduğu boyutlardan biridir. Düşük yaz yağışları (40,2 mm), 20,3°C ortalama yaz sıcaklığı ve düşük bulutluluk oranları açık hava rekreasyonu için uygun koşullar sunmaktadır. Ulaşılabilirlik kriteri (%60) alanın en zayıf performans gösterdiği boyut olmuştur. Toplu taşıma bağlantısının yalnızca mevsimlik ve belirli saatlerde işlemesi, özel araç sahibi olmayan ziyaretçiler için ciddi bir engel oluşturmaktadır. Göktuğ vd. (2015), Erzurum Kent Ormanı'nda altyapı erişilebilirliğinin rekreasyonel deneyim kalitesi üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koymuştur. Dağıstanlı vd. (2018), ulaşım altyapısının potansiyel rekreasyon alanlarının belirlenmesinde en etkili değişkenlerden biri olduğunu göstermiştir. Marion (2016), doğal alanlarda ziyaretçi yönetiminde piknik alanı tasarımı ve yönlendirme sistemlerinin kaynak üzerindeki baskıyı azaltmada kritik rol oynadığını vurgulamıştır. Yun vd. (2022) ise rekreasyon fırsatları spektrumu (ROS) ve taşıma kapasitesi ilkelerinin bütünleştirilerek kullanılmasının doğal alanlardaki ziyaretçi yönetimini önemli ölçüde iyileştirdiğini göstermiştir.

Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın ekoturizm potansiyeli açısından özellikle dikkat çekici olan boyutu, İnci Kefali göç festivaliyle oluşturulan biyolojik çeşitlilik çekicilik unsurudur. Gürbüz vd. (2025), doğa temelli etkinlikler kapsamında gerçekleştirilen peyzaj ve doğa fotoğrafçılığının sürdürülebilir turizm faaliyetleri içinde en uygun aktiviteler arasında yer aldığı saptamıştır. Nemrut Volkanı ve Van Gölü havzasında geoturizm potansiyeli üzerine yapılan çalışmalar da (Ertekin vd., 2021) bölgenin doğa temelli turizm alanında değerlendirilmemiş önemli kaynaklar barındırdığını göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın rekreasyon potansiyeli Gülez (1990) yöntemi çerçevesinde sistematik biçimde değerlendirilmiş ve alan %67'lik puan ile "yüksek rekreasyon potansiyeline sahip" kategorisinde yer almıştır. Peyzaj değeri (%74,3), iklim kriteri (%72,0), ulaşılabilirlik (%60,0), rekreatif kolaylıklar (%75,0) ve olumsuz etkenler boyutlarında alanın hem güçlü hem de geliştirilmesi gereken yönlerinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Alanın güçlü yönleri başında Van Gölü kıyısındaki konumu, Deliçay'ın oluşturduğu doğal bent yapısı, yaz mevsimindeki uygun iklim koşulları ile her yıl gerçekleşen İnci Kefali göçünün sağladığı ekolojik çekicilik gelmektedir. Ulaşılabilirlik kriterindeki yetersizlikler ve altyapının plansız gelişimi ise alanın sahip olduğu potansiyelin tam anlamıyla değerlendirilmesini engellemektedir.

Bu tespitlerden hareketle aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Erciş Belediyesi tarafından yaz sezonu boyunca düzenli toplu taşıma hattı oluşturulmalıdır.

2. Alanın girişine ve kritik kavşaklarına standart yönlendirme levhaları ve QR kodlu dijital rehberler yerleştirilmelidir.

3. Özellikle İnci Kefali göç döneminde (Nisan-Temmuz) günlük ziyaretçi kapasitesi bilimsel yöntemlerle belirlenmeli ve buna göre giriş düzenlemesi yapılmalıdır (Marion, 2016; Teles da Mota vd., 2026).

4. Rehberli doğa gözlem turları, kuş ve balık izleme platformları ve yerel ürün pazarları organize edilerek ekoturizm potansiyeli değerlendirilmelidir (Khanra vd., 2021).

5. Piknik alanlarının çevresinde yerli bitki türleriyle peyzaj zenginleştirmesi yapılmalı ve kıyı bölgesinde tampon şeritler oluşturulmalıdır (Gürbüz vd., 2025).

6. Düzenli temizlik ekipleri görevlendirilmeli ve atık yönetimi altyapısı güçlendirilmelidir.

7. Van Gölü'nün moderatör etkisiyle ilkbahar ve erken sonbaharda da kullanılabilir olan alanda sezon uzatma stratejileri geliştirilmelidir.

Sonuç itibarıyla, Erciş Balık Bendi Mesire Alanı'nın %67'lik rekreasyon potansiyeli, doğru planlama ve yönetim uygulamalarıyla çok yüksek potansiyel kategorisine (%76+) yükseltilmesi mümkün olan bir alandır. Alanın, Erciş ilçesinin ve Van bölgesinin önemli bir rekreasyon ve ekoturizm destinasyonuna dönüşme potansiyeli taşıdığı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Akdeniz, N., Batman, Z., Çelik, A., Ender, E., & Zencirkiran, M. (2020). Bursa ili Mudanya ilçesi kıyı şeridinin kullanıcı istekleri doğrultusunda rekreasyonel olanaklılığının değerlendirilmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(2), 307-318.
- Aktaş, M., & Boyraz, Z. (2023). Hazar Gölü Tabiat Parkının (Elâzığ) Gülez yöntemine göre rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken / Journal of World of Turks*, 15(3), 187-202.
- Asur, F. (2019). An evaluation of visual landscape quality of coastal settlements: A case study of coastal areas in the Van Lake Basin (Turkey). *Applied Ecology and Environmental Research*, 17(2), 1849-1864.
- Aydın, T., & Ağırkaya, S. S. (2023). *İğdır Kent Ormanı'nın rekreasyon potansiyelinin Gülez yöntemine göre belirlenmesi*. İçinde T. Aydın (Ed.), Doğal ve beşerî bilimler açısından İğdır-III (ss. 9-27). Özgür Yayınları.
- Ayhan, Ç. (2019). Ayazmapınarı Tabiat Parkı'nın (Bayramiç, Çanakkale) rekreasyonel potansiyelinin belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 219-228.
- Bayramoğlu, E., & Yurdakul, N. M. (2020). Trabzon 100. Yıl Parkı ve çevresinin rekreasyon potansiyelinin saptanması. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 22(1), 38-46.
- Bekçi, B., Üçok, M., & Yılmaz, H. (2019). Determination of user satisfaction of Rize urban coast line. *Neşehir Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(2), 125-136.
- Çakır, G., Müderrisoğlu, H., & Kaya, L. G. (2016). Assessing the effects of long-term recreational activities on landscape changes in Abant Natural Park, Turkey. *Journal of Forestry Research*, 27(2), 453-461.
- da Mota, V. T., Farias-Torbidoni, E. I., & Mendes, R. M. N. (2026). How is visitor carrying capacity being measured in natural areas? Methods and global trends from a systematic literature review. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 53, 100986.
- Dağıstanlı, C., Turan, İ.D. & Dengiz, O. Evaluation of the suitability of sites for outdoor recreation using a multi-criteria assessment model. *Arab J Geosci* 11, 492 (2018). <https://doi.org/10.1007/s12517-018-3856-0>.
- Demir, C., & Çevirgen, A. (2006). *Turizm ve çevre yönetimi: Sürdürülebilir gelişme yaklaşımı*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Ertekin, C., Ekinci, Y.L., Büyüksaraç, A., Ekinci, R. (2021). Geoheritage in a Mythical and Volcanic Terrain: an Inventory and Assessment Study for Geopark and Geotourism, Nemrut Volcano (Bitlis, Eastern Turkey). *Geoheritage*, 13, 73 (2021). <https://doi.org/10.1007/s12371-021-00593-5>
- Göktuğ, T.H., Yıldız, N.D., Demir, M. and Mestav, B. (2015) Examining the level of service in the context of recreational carrying capacity in the Erzurum

- urban forest, Turkey. *Journal of Environmental Protection*, 6, 1014-1028. <http://dx.doi.org/10.4236/jep.2015.69090>
- Gülez, S. (1990). Orman içi rekreasyon potansiyelinin belirlenmesi için bir değerlendirme yöntemi. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 40(2), 132-147.
- Gündüz, H.E., (2025). Eğirdir Gölü ve yakın çevresi rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilmesi ve alan kullanım önerilerinin geliştirilmesi. *Turkish Journal of Forestry*, 26(4), 631-645. DOI: 10.18182/tjf.1776571.
- Gürbüz, E., & Pirselimoglu Batman, Z. (2025). Evaluation of Ecologically, Based Activities Within the Scope of Sustainable Tourism and Recreation Planning. *Sustainability* 2025, 17, 2136. <https://doi.org/10.3390/su17052136>
- Işık, B., & Demirel, Ö. (2016). Determination of coastal areas of recreational activities in the city of Trabzon. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 66(2), 483-496.
- Jeffrey L. Marion (2016). A review and synthesis of recreation ecology research supporting carrying capacity and visitor use management decisionmaking, *Journal of Forestry*, 114(3), 339-351, <https://doi.org/10.5849/jof.15-062>.
- Kahveci, H., Hergül, Ö., Göker, P., & Çalıřkan, S. (2021). Landscape design proposal for recreational use of Bilecik Pelitözü Pond close area. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 22(2), 192-201.
- Kahvecioğlu, C., & Sağlık, A. (2023). Çanakkale il merkezi kıyı kordonunun kentsel donatı elemanlarının ergonomi kriterleri yönünden değerlendirilmesi. *Journal of Social Humanities and Administrative Sciences*, 61(61), 2402-2416.
- Kajosaari, A., & Pasanen, T. P. (2021). Restorative benefits of everyday green exercise: A spatial approach. *Landscape and Urban Planning*, 206, 103978.
- Karaküçük, S. (2008). Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme (6. bs.). Gazi Kitabevi.
- Khanra, S., Dhir, A., Kaur, P., & Mäntymäki, M. (2021). Bibliometric analysis and literature review of ecotourism: Toward sustainable development. *Tourism Management Perspectives*, 37, 100777.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2025). 1965-2024 yılları arası sıcaklık, yağış, bulutluluk ve rüzgâr verileri.
- Mieczkowski, Z. (1990). World trends in tourism and recreation. Peter Lang Publishing, New York.
- Özgeriş, M., & Karahan, F. (2021). Turizm alanlarındaki rekreasyonel su kaynaklarının sürdürülebilirliği ve sakin şehir politikaları: Uzundere (Erzurum) örneğinde bir değerlendirme. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(11-1), 103-117.
- Sökmen, E. D., & Yener, ř. D. (2022). Bentler tabiat parkı'nın rekreasyon potansiyelini değerlendirmeye yönelik bir çalışma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*

Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 13(2), 176-188. <https://doi.org/10.29048/makufebed.1103500>

Tülek, B. (2021). Determination of recreation potential with using Gülez Method in Çankırı Kadınçayırı Natural Park example. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 5(1), 227-234.

Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2022). İnci Kefali Göçü Festivali. <https://vankulturturizm.gov.tr>

Yun, H., Kang, D., & Kang, Y. (2022). Outdoor recreation planning and management considering FROS and Carrying capacities: A case study of forest wetland in Yeongam-gum, South Korea. *Environment, Development and Sustainability*, 24(1), 502-526.

